

คว้งกู Uprising

เผด็จการปราชัย
ประชาธิปไตยพลิบาน

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ เขียน
สุชาติ เศรษฐมาลินี คำนิยม

สำนักพิมพ์ผีเสื้อ

ควังกู Uprising

เผด็จการปราชัย ประชาธิปไตยฉลิบาน

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2569

คว้งจู Uprising เผด็จการปราบชั้ย ประชาธิปไตยผลิบาน

• บัณฑิต จันทรโรจนกิจ

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม 2569

ราคา 350 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. คว้งจู Uprising เผด็จการปราบชั้ย ประชาธิปไตยผลิบาน.

กรุงเทพฯ : มติชน, 2569. 360 หน้า.

1. เกาหลี -- การเมืองและการปกครอง. 2. เกาหลี -- ประวัติศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง.

951.9

ISBN 978-974-02-2017-6

สำนักพิมพ์มติชน | www.matichonbook.com

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคนาท, สุพจน์ แจ้งเร็ว

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ

รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประภาพร ประเสริฐโสภ, หทัยชนก ชิวไมกซ์

บรรณาธิการอาวุโส : สุภชัย สุชาติสุธรรม • บรรณาธิการบริหาร : ปิยวัฒน์ สีแดงสูง

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : พิธีฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ • พิสูจน์อักษร : โชติช่วง ะวีน

ศิลปกรรม-ออกแบบปก : ภัสราภรณ์ ทองพงษ์นิยม

ประชาสัมพันธ์และการตลาด : ศศธร ณ ตะกั่วทุ่ง, ณัฏชา เชี่ยวกุล,

โบนิสา ศรีสิงห์, อรจิรา ว่องรัตน์ไพศาล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

 matichonbook @matichonbook @MatichonBooks

 @matichonbook @matichonbooks matichonbook

ในกรณีที่หนังสือมีข้อผิดพลาดจากการพิมพ์ เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าลบ ขาดเล่มกลับหัว กรุณาติดต่อมาที่ email: matichonbook.sales@gmail.com หรือ inbox matichonbook เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

ฝ่าย MATICHON PREMIUM PRINT : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) รับผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424 email: print.matichon@gmail.com Matichon Premium Print

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	7
คำนิยม	9
คำนำผู้เขียน	24
1 เพื่อให้เรื่องราวในเดือนพฤษภาคม ได้รับการจดจำ	 34
2 การเมืองเกาหลีใต้ก่อนเหตุการณ์ เดือนพฤษภาคม 1980 กับบทบาทของ คณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง	 40
ภาพรวมของประวัติศาสตร์การเมืองเกาหลี ก่อนเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 1980	 41
บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ และค้นหาความจริง	 60
บทเรียนจากควังจู	66
3 เกาหลีใต้ก่อนการนองเลือดที่เมืองควังจู	70
การเมืองเกาหลีก่อนการลุกขึ้นสู้ที่เมืองควังจู	72

คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ฝักรักษานิยม และฝัก้าวหน้าในเกาหลีใต้กับการต่อสู้ เพื่อประชาธิปไตย	81
บทบาทของนิกายโปรเตสแตนต์สายก้าวหน้า กับการต่อสู้ของชนชั้นแรงงาน	87
เหตุปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรง ทางการเมืองในเมืองควังจู	93

4 การปราบปรามประชาชนในเมืองควังจู

เดือนพฤษภาคม 1980	100
ระบอบยูซินจากพัก จองฮี ถึงช็อน ดูฮวาน	101
การตัดสินใจยุติการชุมนุมของนักศึกษา ที่สถานีรถไฟกรุงโซล	107
ควังจูในฤดูใบไม้ผลิปี 1980	109
การประกาศขยายพื้นที่บังคับใช้กฎอัยการศึก	112
การปราบปรามประชาชน	117
การปราบปรามประชาชนในวันที่ 19 พฤษภาคม	120
ช่วงวิกฤตระหว่างวันที่ 21-27 พฤษภาคม	130
ข้อสังเกตในการศึกษาเรื่องการพัฒนา ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้	135

5 กระบวนการต่อสู้หลังกรณีคังจู	146
การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมและเรียกคืนศักดิ์ศรี	
ความเป็นพลเมืองภายหลังการสังหารหมู่	
ประชาชน	150
การพิจารณาคดีในศาลทหาร	154
การพิจารณาคดีอง นัมซุน	158
กระบวนการต่อสู้และการร้องอุทธรณ์	159
การใช้กฎหมายพิเศษว่าด้วยกรณี	
18 พฤษภาคม และการพิจารณาคดีใหม่	198
การชดเชยความเสียหายจากการปราบปราม	
ชาวคังจู	209
การชดเชยและชดใช้ในยุครัฐบาล	
ก่อนหน้าการตรากฎหมายพิเศษ	211
การจ่ายค่าชดเชยในยุคสาธารณรัฐที่ 6	212
การจ่ายค่าชดเชยในยุคประธานาธิบดี	
คิม ยองซัม	216
การจ่ายค่าชดเชยในยุคประธานาธิบดี	
คิม แทจุง	219
การชดใช้ในรูปสินไหมทดแทนกับค่าชดเชย	220
ผลพวงของการต่อสู้อื่นๆ	224
ความพยายามลงโทษผู้กระทำความผิด	226
ผลการพิจารณาคดี	241

บทเรียนไม่จบสิ้น	243
6 มรดกจากเหตุการณ์ลุกขึ้นสู้เพื่อประชาธิปไตย ที่เมืองฉว้งจูกับวัฒนธรรมยอดเยี่ยม	254
ภาพยนตร์เกี่ยวกับเหตุการณ์ 5.18	256
ซีรีส์ที่พูดถึงเหตุการณ์ 5.18	301
เพลงที่พูดถึงเหตุการณ์ 5.18	307
ความทรงจำเหตุการณ์ 5.18 ในสื่อยอดเยี่ยม	310
7 มรดกและการต่อสู้ช่วงชิงประวัติศาสตร์ และความทรงจำ	320
สุสานแห่งชาติม้งวอลดงและรัฐพิธีรำลึกกวีรชน	321
มูลนิธิ 18 พฤษภาคม	324
หอจดหมายเหตุ 5.18	325
อาคารช็อนอิล 245	327
การมอบรางวัลสิทธิมนุษยชนฉว้งจู	330
การต่อสู้เพื่อรักษาความจริง	331
8 บทสรุปกระบวนการปรองดองและ ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน 5.18	338
<i>บรรณานุกรม</i>	<i>346</i>

คำนำสำนักพิมพ์

“รางวัลควังจูเพื่อสิทธิมนุษยชน” (Gwangju Prize for Human Rights) เป็นรางวัลที่มูลนิธิรำลึก 18 พฤษภาคม (May 18 Memorial Foundation) มอบเพื่อเป็นการยกย่องแก่บุคคลหรือองค์กรที่อุทิศตนเพื่อการเคลื่อนไหวและส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และสันติภาพ

ที่มาของรางวัลเกียรติยศนี้ มาจากเหตุการณ์การลุกฮือต่อต้านการทำการรัฐประหารของช็อน ดุฮวาน โดยในเมืองควังจูเป็นพื้นที่ซึ่งมีการเคลื่อนไหวอย่างจริงจังที่สุดเมืองหนึ่ง รัฐบาลของช็อน ดุฮวาน จึงใช้ข้อหาการเป็นคอมมิวนิสต์ป้ายสีชาวควังจูและสังหารพร้อมอาวุธสงครามเข้าไปปราบปรามการชุมนุมด้วยความรุนแรงในวันที่ 18 พฤษภาคม 1980 จนเป็นเหตุให้ประชาชนหลายพันคนถูกจับกุม สูญหาย บาดเจ็บ และล้มตาย

แม้ว่าเหตุการณ์ในเมืองควังจูจะเป็นประวัติศาสตร์บาดแผลของเกาหลีใต้ แต่ก็กลายเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน ทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างความปรองดองระหว่างฝ่ายต่างๆ ตั้งแต่การค้นหาความจริง การดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด การชดเชยและเยียวยาผู้ได้รับความสูญเสีย รวมถึงการส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับการ

ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ซีรีส์ และบทเพลง ทำให้เรื่องราวการลุกฮือที่ควังจูไม่ถูกทำให้เลือนหายไปจากความทรงจำของคนเกาหลีใต้

ด้วยเหตุนี้ การลุกฮือในเมืองควังจูช่วงวันที่ 18 พฤษภาคม 1980 และการเคลื่อนไหวของประชาชนหลังจากนั้น จึงไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเล่าเรื่องหนึ่งในประวัติศาสตร์เกาหลีใต้ แต่ยังเป็นตัวอย่างของการต่อสู้และวิถีแห่งชัยชนะของประชาธิปไตยที่น่าศึกษาและทำความเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง

เพราะก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ควังจู ไทยเองก็เคยมีการเคลื่อนไหวเพื่อขับไล่ระบอบเผด็จการ “ถนอม-ประภาส-ณรงค์” ในเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ มาก่อนเช่นกัน แต่กลับกลายเป็นว่าหลังจากวันนั้น ประชาธิปไตยของไทยไม่อาจตั้งมั่นอยู่ได้ จนเผชิญกับความแพ้วพายในเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ

สำนักพิมพ์มติชน

คำนิยม

เหตุการณ์สังหารโหดผู้คนในยุคผู้นำเผด็จการที่เมืองกวังจู (Gwangju) สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) นับเป็นความรุนแรงโดยรัฐ (state violence) ที่โหดเหี้ยม และถึงแม้จะเป็นเหตุการณ์ใหญ่ครั้งหนึ่งของโลกที่ต่อมาได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองในเกาหลีใต้ แต่ดูเหมือนว่างานเขียนเกี่ยวกับขบวนการต่อสู้ของชาวควังจูในแวดวงวิชาการสังคมไทยยังคงจำกัดและไม่ได้เรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งๆ ที่สังคมไทยได้ผ่านเหตุการณ์ใหญ่ๆ ที่เป็นความรุนแรงโดยรัฐมาซ้ำแล้วซ้ำเล่า

กระบวนการสร้างประชาธิปไตยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มิใช่เพียงบันทึกที่เขียนด้วยน้ำหมึก แต่คือเรื่องราวที่จารึกด้วยความทรงจำร่วมกันของประชาชน และบ่อยครั้งที่ต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อของคนหนุ่มสาว เมื่อเราทอดมองไปยังเหตุการณ์ที่เมืองควังจู ในเดือนพฤษภาคม 1980 เราไม่ได้เพียงแค่อ่านศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของต่างประเทศ แต่เรากำลังจ้องมองกระจกที่สะท้อนภาพเหตุการณ์ในบ้านเกิดของเราเอง

หนังสือเล่มนี้ซึ่งรังสรรค์โดยอาจารย์บัณฑิต จันทรโรจนกิจ นักรัฐศาสตร์ชั้นนำคนหนึ่งของไทย จึงเป็นสะพานเชื่อมโยง

ที่สำคัญระหว่างขบวนการ 5.18 ของเกาหลีใต้ กับเส้นทางอันยากลำบากของประเทศไทยในการแสวงหาสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (transitional justice)

หนังสือเล่มนี้มีได้เพียงชวนผู้อ่านให้ทบทวนมิติทางประวัติศาสตร์และการเมืองของคังจูเท่านั้น หากยังชี้ชวนให้พิจารณาผ่านกรอบสิทธิมนุษยชนอย่างลึกซึ้ง ในฐานะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผมถือเป็นเกียรติและความรับผิดชอบอย่างยิ่งที่ได้เขียนคำนำให้ผลงานชิ้นนี้ เหตุการณ์คังจูมิใช่เป็นเพียงประวัติศาสตร์ของเกาหลี หากเป็นบทเรียนสากลว่าด้วยความเปราะบางของสิทธิภายใต้ระบอบอำนาจนิยม และความมุ่งมั่นของมนุษย์ในการแสวงหาความจริงและความยุติธรรม บทเรียนการต่อสู้ของชาวเมืองคังจูยืนยันให้เราตระหนักว่าพลังบริสุทธิ์ของประชาชนนั้นไม่มีวันตายและเป็นพลังอำนาจอันแท้จริงในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองในทุกแห่งหน

พลังการต่อสู้ของคนตัวเล็กที่ใจไม่เคยเล็ก

อาจารย์บัณฑิตได้เปิดฉากเริ่มต้นของหนังสือไว้อย่างน่าสนใจและมีนัยสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่กล่าวถึงชีวิตการต่อสู้ของเด็กหนุ่มนักศึกษาเพียงคนเดียวที่ชื่อ คิม อียก ในการต่อกรอย่างกล้าหาญกับอำนาจอันยิ่งใหญ่ที่ทั้งรุนแรงและอยู่ดีธรรม จนยอมสละชีวิตของตนเองในที่สุดโดยการกระโดดจากตึกชั้น 6 ของอาคาร

โดยเขาให้เหตุผลว่า “เพื่อเรียกร้องให้คนสนใจการล้อมเมือง
สังหารประชาชนที่ควังจู” การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ในท่ามกลาง
สถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงอาจมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่
ล้วนมีพลังเสมอในการรณรงค์และต่อสู้ทางการเมืองเพื่อยุติความ
รุนแรงและนำไปสู่การสร้างสันติภาพในระยะยาว ถึงแม้ว่าจะเกิด
จากคนตัวเล็กตัวน้อยเพียงคนเดียวก็ตาม ทำให้ผมนึกถึงการต่อสู้
เชิงสัญลักษณ์ของนักเชลโลชาวบอสเนียที่ชื่อ เวดราน สไมโลวิช
(Vedran Smailovic) หรือที่รู้จักในนาม “Cellist of Sarajevo”

สไมโลวิชได้ส่งเสียงอย่างกล้าหาญและมีพลังในการต่อต้าน
การใช้ความรุนแรงโดยรัฐ จากเหตุการณ์สังหารหมู่ชาวบอส-
เนียเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 1992 เขาได้เห็นผู้คน 22 คนถูก
สังหารด้วยระเบิดขณะยืนต่อแถวซื้อขนมปัง วันรุ่งขึ้นเขากลับไป
ยังสถานที่เกิดเหตุและเริ่มเล่นเชลโลเป็นเวลา 22 วัน เพื่ออุทิศ 1
วันให้สำหรับทุกชีวิตที่สูญหายไป สไมโลวิชยังคงเล่นเพลงเดียวกัน
คือ เพลง *Adagio in G minor* ของโตมาโซ อัลบิโนนี (Tomaso
Albinoni) แม้ท่ามกลางเสียงปืนและการทิ้งระเบิดที่ยังคงดังอยู่
มีพลซุ่มยิงอยู่บนเนินเขา และเขาอาจถูกฆ่าได้ทุกเมื่อ แต่เขาก็
ยังคงเล่นต่อไป

อีก 2 ปีต่อมา เขาเล่นในสถานที่ต่างๆ ทั่วมือง ท่ามกลาง
ซากปรักหักพัง ในไม่ช้าเขาก็กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความกล้า-
หาญของซาราเยโวและของคนทั่วโลก ผู้คนต่างเรียกเขาว่าคน
บ้า แต่เขาตอบว่าสงครามและความรุนแรงต่างหากที่บ้า ด้วย

แรงบันดาลใจจากเขา ทำให้เกิดการประพันธ์ดนตรีคลาสสิกและดนตรีประเภทอื่นๆ มีการเขียนหนังสือ และศิลปินนักดนตรีคนอื่นๆ เดินทางมายังซาราเยโว มีหนังสือ ภาพยนตร์ ละคร และเพลงมากกว่า 20 ชิ้น เกี่ยวกับการปิดล้อม รวมถึงวิดีโอเกมด้วย เรื่องราวของเขากลายเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ถูกเล่าขานในหนังสือพิมพ์และนำเสนอทางโทรทัศน์ ศิลปินจำนวนมากที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเขา และนำไปสู่การให้ความสนใจต่อสภาพที่เลวร้ายของเมืองมากขึ้น

เรื่องราวของคิม อียกี และสไมโลวิชจึงย้ำเตือนให้เราตระหนักว่าคุณค่าและศักยภาพของมนุษย์นั้นยิ่งใหญ่และมีพลังเสมอในการต่อสู้กับอำนาจการเมืองอันอธรรมที่กดขี่ประชาชน ถึงแม้ว่าพวกเขาจะเป็นเพียงคนธรรมดาตัวเล็กๆ คนหนึ่งก็ตาม จึงหวังว่าผู้นำทางการเมืองที่มีอำนาจล้นฟ้าทั้งหลายจะได้สำเหนียกเป็นบทเรียนในเรื่องนี้

มุมมองสิทธิมนุษยชนต่อเหตุการณ์คังจู

หนังสือเล่มนี้ยังได้พาเราท่องเที่ยวในแดนของหลัก “สิทธิมนุษยชน” สำคัญๆ ที่ยังคงเป็นปมปัญหาในหลายๆ สังคม รวมทั้งในสังคมไทย เพราะจากเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงโดยรัฐตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา นั้น ดูเหมือนว่า รัฐทั้งหลายล้วนไม่ยอมให้จดจำเรื่องราวความโหดร้ายที่ตนได้กระทำกับ

ผู้คน โดยมักจะตั้งคำถามมาเป็นชุดทำนองว่า เรื่องก็ผ่านๆ ไป แล้ว รัฐก็ให้การเยียวยาอย่างเต็มที่แล้ว ยังจะมาขอพินัยพอหาตะเข็บไปเพื่ออะไรอีก จะสร้างความเกลียดชังคั่งแค้นกันไปถึงไหน และเมื่อไรจะก้าวพ้นความทรงจำลบๆ แบบนี้กันไปเสียที หัดมองสังคมไปข้างหน้าบ้างสิ เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้จึงได้ให้บทเรียนที่ทรงคุณค่าอย่างมากในด้านสิทธิมนุษยชนว่า สิทธิในการรับรู้ความจริง สิทธิในการจดจำ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม การไม่มีสิทธิเป็นผู้ลายนวลพันผิด สิทธิพลเมืองและการเมือง การไม่เลือกปฏิบัติ และสิทธิในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง นั้นล้วนเป็นคุณค่าพื้นฐานสำคัญของหลักการสิทธิมนุษยชน

สิทธิในการรับรู้ความจริงและสิทธิในการจดจำ

สิทธิในการจดจำ (The Right to Remember) มิใช่เป็นเพียงเรื่องเชิงสัญลักษณ์ หากมีรากฐานในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในฐานะส่วนหนึ่งของ “สิทธิในการรับรู้ความจริง” (The Right to Truth) ซึ่งได้รับการรับรองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในบริบทของการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง องค์การสหประชาชาติได้ยืนยันว่าเหยื่อและสังคมโดยรวมมีสิทธิอันมีอาจเพิกถอนได้ที่จะรู้ความจริงเกี่ยวกับการละเมิดในอดีต รวมถึงบริบทสาเหตุ และความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง (UN Commission

on Human Rights, 2005; UN General Assembly, 2010)

หลังเหตุการณ์ควังจู ประเด็นที่เหมือนกับเหตุการณ์ความรุนแรงโดยรัฐในแทบทุกที่คือ เรื่องเล่าของรัฐในช่วงแรกได้อธิบายการลুকฮือว่าเป็นการจลาจลที่ถูกยุยงโดยผู้ไม่หวังดี ครอบครัวของผู้เสียชีวิตถูกตีตรา ผู้รอดชีวิตถูกติดตามตรวจสอบ และการอภิปรายสาธารณะถูกจำกัด การปฏิเสธความจริงจึงเป็นการซ้ำเติมบาดแผลเดิม และก่อให้เกิด “การตกเป็นเหยื่อซ้ำ” (secondary victimization) ตามที่นักวิชาการด้านความยุติธรรมในช่วงเปลี่ยนผ่านได้อธิบายไว้ (Teitel, 2000) จนกระทั่งมีการปฏิรูปประชาธิปไตยในช่วงปลายทศวรรษ 1980 และ 1990 จึงเริ่มมีการสอบสวนอย่างเป็นทางการและกระบวนการทางกฎหมายที่ทำลายวัฒนธรรมแห่งความเงียบ

ดังนั้น “สิทธิในการรับรู้ความจริง” จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของความยุติธรรม หากปราศจากบันทึกประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องเหยื่อจะถูกทำให้เงียบเสียงลงถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกโดยกระสุนปืนและครั้งที่ 2 โดยคำลวง (Bickford, 2004) และในหลักการของลุย ฌัวเน (Louis Joinet, 2005) ว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการต่อสู้กับการลายนวลพันผิด ได้ย้ำถึง “หน้าที่ของรัฐในการธำรงรักษาความทรงจำ” ความทรงจำจึงเป็นกลไกป้องกันการกระทำซ้ำ หากผู้เสียชีวิตถูกทำให้ไร้ชื่อ และประวัติศาสตร์ถูกกลบเลือน เงื่อนไขของความรุนแรงก็อาจกลับมาอีกครั้ง

รัฐบาลของหลายประเทศทั่วโลกไม่ต้องการ หรือยังคงไม่ต้องการรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีตของตน แต่การยอมรับอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว มีความสำคัญไม่เพียงสำหรับผู้คนซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสังคมโดยรวมด้วย การลืมไม่ใช่เรื่องง่าย แม้ว่า คุณจะอยากลืมก็ตาม สังคมจำเป็นต้อง “จดจำ” ประวัติศาสตร์ของตนเอง รวมถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตของหลายๆ คนต้องเปลี่ยนแปลงไป เพื่อเรียนรู้จากอดีตและสร้างสังคมที่ดีขึ้นในปัจจุบัน การรำลึกถึงเหตุการณ์ดังกล่าวเมื่อทำอย่างถูกต้องสามารถเป็นสัญญาณเตือนแก่สังคมได้ โดยแสดงให้เห็นว่าการกระทำหรือการไม่กระทำของมนุษย์ ความคลั่งชาติ การเหยียดเชื้อชาติ การไม่ยอมรับผู้อื่น และทัศนคติอื่นๆ ที่พบได้ทั่วไปนั้นสามารถนำไปสู่เหตุการณ์ที่เลวร้ายได้ภายใต้สถานการณ์บางอย่าง

ดังนั้น เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2010 สมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 24 มีนาคม เป็นวันสากลแห่งสิทธิในการรู้ความจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงและศักดิ์ศรีของเหยื่อ โดยวันที่ดังกล่าวถือเป็น การยกย่องออสการ์ โรเมโร (Oscar Romero) อาร์ชบิชอปแห่งเอลซัลวาดอร์ ซึ่งถูกลอบสังหารในวันเดียวกันเมื่อปี 1980 เนื่องจากปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศของเขา

สิทธิในการรับรู้ความจริงเป็นหลักการของกฎหมายระหว่าง

ประเทศที่รัฐต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน หมายความว่ามีการมุ่งมั่นที่จะรักษาข้อเท็จจริงให้ตรงตามที่เกิดขึ้นจริง และเปิดเผยข้อเท็จจริงในลักษณะที่ทำให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ และป้องกันไม่ให้เกิดกรณีเดียวกันซ้ำอีก รวมทั้งให้การเยียวยาความเสียหายที่เกิดกับเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อจากการละเมิดดังกล่าว สหประชาชาติจัดให้สิทธิในการแสวงหาความจริงเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้และเป็นอิสระ และเป็นสิทธิที่ไม่ควรจำกัดหรือระงับในทางใดทางหนึ่ง เนื่องจากสิทธินี้เชื่อมโยงโดยตรงกับสิทธิอื่นๆ

ประสบการณ์จากควังจูสอนเราว่า สิทธิในการจดจำ คือการต่อต้านการบังคับให้ลืมโดยกลไกภาครัฐ ซึ่งในประเทศไทยเราเห็นร่องรอยของการต่อสู้ที่คล้ายคลึงกันใน “ประวัติศาสตร์ที่ถูกทำให้ล่องหน” ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 (1973) 6 ตุลาคม 2519 (1976) พฤษภาทมิฬ 2535 (1992) กรณีกรือเซะ-ตากใบปี 2547 (2004) หรือการสลายการชุมนุมปี 2553 (2010) หลายกรณียังคงมีข้อถกเถียงและข้อจำกัดในการเข้าถึงความจริง สิทธิในการจดจำผ่านเอกสารสาธารณะ การศึกษา และอนุสรณ์สถาน จึงเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบันมิใช่เพียงการหวนรำลึกอดีต การบันทึกเรื่องราวการต่อสู้ที่ควังจูในหนังสือเล่มนี้จึงเป็นการท้าทายให้ผู้อ่านชาวไทยกลับมาตั้งคำถามว่า ใครคือเจ้าของประวัติศาสตร์ที่แท้จริง

การลอยนวลพ้นผิดและหลักนิติธรรม

เสาหลักหนึ่งของสิทธิมนุษยชนคือ การขจัดวัฒนธรรมลอยนวลพ้นผิด (impunity) การลอยนวลพ้นผิดมิได้หมายถึงการไม่มีโทษทางอาญาเท่านั้น หากหมายถึงการบั่นทอนหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อการละเมิดอย่างร้ายแรง เช่น การสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม การบังคับสูญหาย การทรมาน หรือการควบคุมตัวโดยพลการ หลักนิติธรรมย่อมถูกสั่นคลอน

ในประเทศไทย เส้นทางดังกล่าวยังคงเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการเมือง แม้จะมีการไต่สวนหรือคำวินิจฉัยบางกรณี แต่การเอาผิดในระดับผู้บังคับบัญชาสูงสุดยังคงเป็นเรื่องท้าทาย ช่องว่างนี้บั่นทอนความไว้วางใจของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้และในหมู่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางการเมือง

งานวิชาการด้านความยุติธรรมในช่วงเปลี่ยนผ่านชี้ให้เห็นว่า กลไกต่างๆ เช่น การดำเนินคดี คณะกรรมการค้นหาความจริง และการเยียวยา ต้องมีความเหมาะสมกับบริบท แต่ตั้งอยู่บนหลักการที่มั่นคง (Hayner, 2011) ความยุติธรรมมิใช่การแก้แค้น หากเป็นการฟื้นฟูระเบียบทางกฎหมายและศีลธรรมของสังคม

ความสำเร็จของเกาหลีใต้ในการนำอดีตประธานาธิบดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในช่วงทศวรรษ 1990 ยังคงเป็นประทีป

แห่งความหวังสำหรับประเทศไทย และเป็นหมุดหมายสำคัญที่ยืนยันว่าไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมาย แม้จะมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการอภัยโทษในเวลาต่อมา แต่กระบวนการดังกล่าวได้ส่งสัญญาณถึงการตัดขาดจากวัฒนธรรมการลอยนวลพ้นผิด และตอกย้ำว่าการสร้างประชาธิปไตยต้องมีการตรวจสอบความรับผิดชอบ สิ่งนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยของรัฐไม่ใช่เกราะกำบังสำหรับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การไม่เลือกปฏิบัติและ การทำให้ผู้เห็นต่างกลายเป็นชายขอบ

ในวิกฤตการณ์ทางการเมือง การละเมิดสิทธิมักมิได้เกิดขึ้นอย่างเป็นกลาง นักศึกษา แรงงาน หรือผู้ถูกตีตราว่าเป็นฝ่ายต่อต้านรัฐ มักตกเป็นเป้าหมาย การสร้างภาพว่าผู้ชุมนุมเป็นภัยคุกคามต่อชาติ เป็นพวกต่างชาติ เป็นกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ ซึ่งเปิดทางให้ความรุนแรงถูกทำให้ชอบธรรม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ห้ามการเลือกปฏิบัติบนฐานความคิดเห็นทางการเมืองหรือสถานะทางสังคม (มาตรา 2 และ 26) การเคารพหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายจึงเป็นเงื่อนไขของสันติภาพที่ยั่งยืน

บริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองระดับชาติ สะท้อนความท้าทายนี้อย่างชัดเจน มาตรการด้านความมั่นคงต้องดำเนินไปพร้อมกับการคุ้มครองสิทธิ มิใช่ทดแทนสิทธิ

มิติทางวัฒนธรรมกับการสร้างสันติภาพ หลังความรุนแรง

แง่มุมที่งดงามที่สุดประการหนึ่งของมรดกคังจู คือการใช้ “วัฒนธรรม” เป็นเครื่องมือในการเยียวยา สันติภาพมิใช่เพียงการยุติเสียงปืน แต่มันคือการสร้างคำอธิบายร่วมกันในสังคม มรดกสำคัญของคังจูมิได้จำกัดอยู่เพียงในกระบวนการทางกฎหมายเท่านั้น จิตวิญญาณแห่งคังจูถูกทำให้เป็นอมตะผ่านภาพยนตร์หลายชิ้นดังที่อาจารย์บัณฑิตได้สรุปเล่าในหนังสือนี้ งานดนตรี งานศิลปะ และงานวรรณกรรมจำนวนมาก รวมถึงอนุสรณ์สถาน สุสานแห่งชาติ 18 พฤษภาคม จึงได้ทำให้ความทรงจำกลายเป็นพื้นที่สาธารณะ งานมิติทางวัฒนธรรมเหล่านี้ที่ช่วยถ่ายทอดเหตุการณ์สู่คนรุ่นใหม่ มิได้เป็นการแทนที่ความยุติธรรมเชิงกฎหมายเท่านั้น หากยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชิงมนุษยธรรม และทำหน้าที่เป็นการเยียวยาเชิงสัญลักษณ์ (symbolic reparations)

นักวิชาการด้านการสร้างสันติภาพ เช่น เจ. พี. เลเดอร์ค

(Lederach, 1997; 2005) ซึ่งว่าศิลปะและมิติทางวัฒนธรรมจะ
ช่วยสร้าง “จินตนาการทางศีลธรรม” (moral imagination) ที่
ทำให้สังคมสามารถมองเห็นอนาคตที่ไม่ถูกกำหนดด้วยความ
รุนแรง

ประเทศไทยเองมีความพยายามผ่านสารคดี นิทรรศการ
และกิจกรรมรำลึกถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม หรือพฤษภาทมิฬ
อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนอย่างเป็นทางการต่อการจัดทำทาง
วัฒนธรรมยังเป็นการกิจที่ต้องพัฒนา บทเรียนจากควังจูแสดง
ให้เห็นว่า การยอมรับความทรงจำอย่างเป็นทางการ และการ
บรรจุประวัติศาสตร์ที่หลากหลายไว้ในระบบการศึกษา สามารถ
เป็นรากฐานของการปรองดองที่แท้จริง

ความทรงจำในฐานะกลไกคุ้มครองประชาธิปไตย

ในห้วงเวลาที่ประชาธิปไตยทั่วโลกเผชิญแรงกดดัน การ
ปกป้องความทรงจำย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องสิทธิ การ
จัดทำควังจูคือการยืนยันว่าความรุนแรงโดยรัฐต่อประชาชนมิใช่
สิ่งที่ยอมรับได้ และต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบ

ขอให้ผู้อ่านได้มองเห็นว่า ควังจูมิใช่เป็นเพียงโศกนาฏ-
กรรมของเกาหลีใต้ หากเป็นเสียงเรียกร้องสากลว่า ศักดิ์ศรีความ
เป็นมนุษย์มิอาจถูกดับด้วยกำลัง ความเจ็บปวดมิอาจปิดบังความ
อยุติธรรมตลอดไป และการจัดทำคือการกระทำเชิงประชาธิปไตย

รูปแบบหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

ภารกิจของเราทั้งในประเทศไทยและในประชาคมโลก คือ การทำให้ความทรงจำกลายเป็นหลักประกันเชิงสถาบัน เพื่อให้รัฐถูกจำกัดด้วยกฎหมาย ความรับผิดชอบอยู่จริง และชีวิตของทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน

ในฐานะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผมเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้เป็นมากกว่าตำราวิชาการ แต่คือเสียงเรียกร้องให้เราตื่นรู้ มันย้ำเตือนเราว่า คำว่า “จะไม่ให้เกิดขึ้นอีก” ต้องอาศัยมากกว่าแค่คำขวัญ แต่มันต้องการโครงสร้างทางกฎหมายที่เข้มแข็ง การยึดมั่นในการพูดความจริง และความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับประวัติศาสตร์อย่างตรงไปตรงมา

ขอให้หนังสือเล่มนี้เป็นแสงนำใจสำหรับผู้ที่ยังคงก้าวอย่างอยู่บนเส้นทางอันยาวไกลสู่ความยุติธรรมและวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ เศรษฐมาลินี

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

22 กุมภาพันธ์ 2569

เอกสารอ้างอิง

- Bickford, L. "The Right to Truth." In *The Encyclopedia of Genocide and Crimes Against Humanity*. 3 (2004). pp. 1045-1047.
- Hayner, P. B. *Unspeakable Truths: Transitional Justice and the Challenge of Truth Commissions*. (2nd ed.). New York: Routledge, 2011.
- Joinet, L. "Updated Set of Principles for the Protection and Promotion of Human Rights through Action to Combat Impunity." U.N. Doc. E/CN.4/2005/102/Add.1. (2005).
_____. *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*. Washington D.C.: United States Institute of Peace Press, 1997.
- Lederach, J. P. *The Moral Imagination: The Art and Soul of Building Peace*. Oxford, MA: Oxford University Press, 2005.
- Teitel, R. G. *Transitional Justice*. Oxford, MA: Oxford University Press, 2000.

United Nations Commission on Human Rights. "Study on the
Right to the Truth." U.N. Doc. E/CN.4/2006/91. (2005).
United Nations General Assembly. Resolution 65/196: "The
Right to the Truth." A/RES/65/196. (2010).

คำนำผู้เขียน

ในรอบ 2 ทศวรรษ ประเทศไทยเผชิญกับการรัฐประหาร 2 ครั้ง คลื่นความรุนแรงทางการเมืองหลายระลอก และการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากภายหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 การเมืองไทยถดถอยสู่การเมืองแบบเผด็จการ อำนาจนิยมมากขึ้น การเมืองไทยเดินไปสู่การเมืองแบบแบ่งขั้ว (polarization) เป็นเหลืองและแดง มีการปราบปรามประชาชน โดยใช้กำลังในเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2553

ยังไม่ทันที่ความขัดแย้งทางการเมืองจะคลายตัวลง ประเทศไทยก็เข้าสู่การเมือง 2 สีเสื้อ ได้แก่ เหลืองและแดง ซึ่งฝ่ายหลังได้ก่อตั้งแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ขณะที่ฝ่ายแรกได้พัฒนามาเป็นคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่มีบทบาทสำคัญในการปิดหน่วยเลือกตั้งจนทำให้การเลือกตั้งทั่วไป 2 กุมภาพันธ์ 2557 ถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ ความพยายามปิดกั้นโอกาสความเปลี่ยนแปลงผ่านการเลือกตั้งกลายเป็นเทียบเชิญรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557

บรรยากาศภายหลังการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 มีการร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ซึ่งแม้จะผ่าน

การเลือกตั้งถึง 3 ครั้งแล้ว แต่กลับไม่ทำให้การเมืองไทยคืบคลานสู่
สู่ทางประชาธิปไตย มิหนำซ้ำยังทำให้คุณภาพบางส่วนของ
การเมืองไทยถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง

ภายใต้บรรยากาศหลังรัฐประหาร 2557 ผมได้ใช้เวลา
ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยของตัวเอง โดยเฉพาะ
ความรุนแรงทางการเมืองและความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน
ผมได้รับทุน US-ASEAN จากมูลนิธิฟุลไบรท์ เข้าร่วมโครงการ
Thai Studies ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University)
ปลายปี 2557 ถึงเดือนเมษายน 2558 เป็นช่วงเวลาที่ผมได้เรียน-
รู้ประวัติศาสตร์ความรุนแรงและความยุติธรรมในระยะเปลี่ยน-
ผ่านในเกาหลีใต้มากขึ้น

เมื่อผมกลับมาประเทศไทย ผมจึงมีโอกาสร่วมการ
รำลึกวีรชนควังจูที่ลุกขึ้นสู้กับเผด็จการทหารในเดือนพฤษภาคม
2523 (1980) เป็นครั้งแรกในปี 2558 ชวนให้ผมระลึกถึง
เหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศไทยคือกรณีพฤษภาคม 2535
และพฤษภาคม 2553 ซึ่งแม้เหตุการณ์ทั้ง 2 ครั้งจะแตกต่างใน
เนื้อหาสาระ แต่โดยสถานะก็คือการกระทำความรุนแรงโดยรัฐ
ต่อพลเมืองของตัวเอง เช่นเดียวกับเมืองควังจู

อย่างไรก็ดี ระดับของความรุนแรงโหดร้ายมีความรุนแรง
ในหลายระดับที่เผด็จการซึ่งนำโดยช็อน ดูฮวาน กระทำต่อชาว
ควังจู ไม่เพียงแต่เป็นผลพวงของอุดมการณ์และอคติทางการเมือง
แต่ยังซ่อนทับไปด้วยประเด็นทางประวัติศาสตร์ของลัทธิการแบ่ง-

แยกตามภูมิภาค หรือลัทธิภูมิภาคนิยม (regionalism) รวมไปถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม อุดมการณ์ทางการเมือง และปัจจัยอื่นๆ อีกด้วย

การเข้าร่วมกิจกรรมรำลึกวีรชนในคราวนั้นผมยังได้พบกับคุณคิม ยังเร (김양래/Kim Yang-rae) ผู้อำนวยการของมูลนิธิรำลึก 18 พฤษภาคม (May 18 Memorial Foundation) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นมูลนิธิ 18 พฤษภาคม (May 18 Foundation) โดยผมได้เสนอให้ทางมูลนิธิฯ แปลหนังสือเป็นภาษาต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะทางมูลนิธิฯ ได้มอบรางวัลสิทธิมนุษยชนกังจู (Gwangju Prize for Human Rights) แก่บุคคลที่มีคุณูปการต่อการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในหลายประเทศ รวมทั้งนักกิจกรรมในประเทศไทยด้วย

ผมยังได้เขียนเรื่องราวของขบวนการต่อสู้กังจูเป็นบทความ “รำลึกการสังหารหมู่ประชาชน ‘กวางจู’ และหวนจดหมายเหตุ 518” ตีพิมพ์ใน *มติชนสุดสัปดาห์* ฉบับประจำวันที่ 19-25 มิถุนายน 2558 ปีที่ 35 ฉบับที่ 1818 เพื่อบันทึกเรื่องราวที่ผมได้พบเห็น และเชื่อว่าการศึกษาบทเรียนจากกังจูเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับสังคมไทย

ปลายปี 2558 ผมได้มีโอกาสไปพำนักรักรที่มหาวิทยาลัยโตเกียวศึกษาต่างประเทศ (Tokyo University of Foreign Studies) ในฐานะนักวิชาการอาคันตุกะ ผมได้รับการติดต่อจากคุณคิม ยังเร ให้แปลหนังสือ *18 พฤษภาคม การลุกขึ้นสู้เพื่อประชาธิปไตยที่เมือง*

กวางจู เป็นภาษาไทย ซึ่งเมื่อผมแปลเสร็จและมีการตีพิมพ์ออกมาแล้ว แต่สถานการณ์ทางการเมืองไทยยังไม่ผ่อนคลาย ทำให้หนังสือถูกแจกจ่ายในแวดวงที่จำกัดมาก

จากนั้นก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมในเวทีวิชาการ Asia Democracy Forum มูลนิธิรำลึก 18 พฤษภาคม จนได้รับมอบหมายให้แปลหนังสือ 18 พฤษภาคม การลุกขึ้นสู้เพื่อประชาธิปไตย ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ ก็ยังทำให้เห็นความเข้าใจที่จำกัดต่อกระบวนการภายหลังการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ผมจึงต้องการศึกษาเหตุการณ์นี้ลึกกลงไปในรายละเอียด

หลังจากนั้น ผมเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมของมูลนิธิที่เมืองควังจูเกือบทุกปีเท่าที่จะสามารถทำได้ เมื่อผมได้เข้ามาทำงานที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ยังมีโอกาสได้ร่วมงานกับมูลนิธิฯ ในหลายโครงการ รวมทั้งเข้าร่วมเสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับรางวัลสิทธิมนุษยชนควังจูด้วย ผมยังเห็นความสำคัญของการอธิบายเหตุการณ์ลุกขึ้นสู้ที่ควังจูให้คนไทยได้รับทราบ

หนังสือเล่มนี้เป็นความพยายามหนึ่งที่จะถอดบทเรียนจากการต่อสู้ของชาวควังจูและภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ โดยผมได้ปรับปรุงแก้ไขจากรายงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างความปรองดองและสถาปนาประชาธิปไตยในเกาหลีใต้หลังการลุกขึ้นสู้เพื่อประชาธิปไตยที่เมืองควังจู” (2567) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิเกาหลี ผ่านศูนย์ส่งเสริมการวิจัยในภูมิภาค

เอเชียของมูลนิธิเกาหลีเพื่อการศึกษาขั้นสูง สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ จริยธรรมการวิจัยโครงการเลขที่ 650216 (COA No. 278/65) ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 จาก คณะกรรมการพิจารณา จริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำถามวิจัยส่วนหนึ่งมาจากความสงสัยและต้องการทำความเข้าใจความสำเร็จและอุปสรรคต่างๆ ในการปรองดอง และสร้างความทรงจำภายหลังเหตุการณ์กรณีคังจู ซึ่งน่าจะเผยให้เห็นความเป็นไปได้ใหม่ๆ เกี่ยวกับความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (transitional justice) ในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กรณีคังจูเป็นกรณีที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

โดยในกระบวนการค้นคว้าได้ทำการศึกษาระหว่างช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้งานหลายส่วนไม่สามารถทำได้ จึงเน้นการค้นคว้าเอกสารเป็นหลัก

ผมขอแสดงความรำลึกถึงคุณคิม ยังเร ผู้ล่วงลับ และขอขอบคุณมิตรสหายดังต่อไปนี้ คุณฮง ยูจอง (홍유정/Hong Yoo-jung) คุณคิม โบฮยอง (김보형/Kim Boh-yeong) คุณอี เฮวอน (이혜원/Lee Hye-won) คุณชิน ฮายอง (신하영/Shin Ha-young) และผู้บริหารมูลนิธิ 18 พฤษภาคมที่ให้ความดูแลต้อนรับและได้ร่วมงานกันหลายครั้ง ทำให้ผมได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของชาวคังจูมากขึ้น

ในการทำความเข้าใจกับการค้นหาความจริงของเกาหลีใต้ ผมได้รับความอนุเคราะห์จากคุณเพ็ก กายุน (백가운/Baek Ga-yoon) Chief Secretary ของ Truth and Reconciliation Commission แห่งสาธารณรัฐเกาหลี คุณซุน ยอนซอ (순연서/Soon Yeon-seo) แห่ง Asia Democracy Network

ผมยังได้รับโอกาสจากคุณคิม ชานโฮ (김찬호/Kim Chan-ho) แห่งมูลนิธิประชาธิปไตยเกาหลี (Korea Democracy Foundation - KDF) ซึ่งเสนอชื่อให้ผมเป็นทูตสันถวไมตรีประชาธิปไตย (Goodwill Ambassador, 2023-2024) และ KDF Global Democracy Goodwill Ambassador 2025-2026 ทำให้ผมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนกับนักกิจกรรมและนักวิชาการหลายท่านในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

ขอขอบคุณคุณชิลดา ทาเจริญศักดิ์ และคุณदनัย ทาเจริญศักดิ์ แห่งมูลนิธิศักยภาพชุมชน (People's Empowerment Foundation - PEF) เป็นพิเศษ ที่ได้ช่วยเปิดประตูให้ผมเข้าถึงชาววังจุกและเครือข่ายผู้รักประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในเกาหลีใต้

นอกจากนี้ ในการค้นคว้าเอกสารจากภาษาเกาหลี ได้รับความช่วยเหลือจากนักวิจัยผู้ช่วย ได้แก่ นางสาวบัณฑิตา เดชอนันต์ และนางสาวชลลดา เฉลิมไพโรจน์ ซึ่งช่วยให้ผมเข้าใจบริบทและประวัติศาสตร์ของเกาหลีในส่วนที่ผมไม่สามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง ขอขอบคุณคุณอี จองวู หรือเจมส์

(이정우/Lee Jong-woo) ที่ช่วยไขความกระจ่างในหลายประเด็น

ผมขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยอ่านงานวิจัยฉบับร่าง
ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและความเห็นที่ผมได้นำมาขบคิดต่อ ขอ
ขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการวิจัยในภูมิภาค
เอเชียของมูลนิธิเกาหลีเพื่อการศึกษาระดับสูงสถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนของมูลนิธิเกาหลี ที่
เห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจสังคมเกาหลีได้ในระยะ
เปลี่ยนผ่าน

ขอขอบคุณผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและเจ้าหน้าที่ทุกคนใน
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีส่วนสำคัญในการ
สร้างบรรยากาศการทำงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ
ดร. สติธร ธนานิธิโชติ คุณเมธัส อนุวัตรอุดม รองศาสตราจารย์
ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ ช่วยแนะนำแหล่งข้อมูลและชวนคิดใน
หลายประเด็นเมื่อครั้งผมทำงานวิจัยเรื่อง “บทบาทของคณะ
กรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริงศึกษาเปรียบเทียบใน
กลุ่มประเทศอาเซียนและสาธารณรัฐเกาหลี” (2558) ซึ่งมีส่วน
สำคัญในการพัฒนาเป็นงานชิ้นนี้

ผมขอขอบคุณสำนักพิมพ์มติชนที่เห็นความสำคัญของ
การทำความเข้าใจการเมืองร่วมสมัยของเกาหลีใต้ ขอขอบคุณ
ผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อนนักวิชาการที่มีส่วนสำคัญในหนังสือเล่มนี้
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา รองศาสตราจารย์ เอกรินทร์
ถ้วนศิริ คุณเสกสรร อานันทศิริเกียรติ โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตรา-

จารย์ ดร. สุชาติ เศรษฐมาลีนี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ที่กรุณาเขียนคำนำนิยมในหนังสือเล่มนี้

สุดท้ายนี้ ผมขอรำลึกและขอบคุณพี่น้องพลเมืองชาววังจุก
ตลอดจนผู้รักความเป็นธรรม นักกิจกรรมทางสังคม และผู้นำ
ทางศาสนาที่ต่างอุทิศตัวเองเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศสาธารณรัฐ
เกาหลีให้เป็นสังคมที่มีความเสมอภาค เท่าเทียม และเคารพ
ชีวิตพลเมือง ด้วยเลือดเนื้อของตัวเอง และชาววังจุกที่ไม่เคย
ยอมแพ้ต่อความพยายามเอาผู้กระทำความผิดในเหตุการณ์ 18
พฤษภาคม มาลงโทษอย่างไม่เหน็ดเหนื่อยหรือยอมจำนน หาก
พยายามในทุกมิติ ทุกวิถีทางที่จะรักษาความทรงจำและมรดก
จากการต่อสู้อย่างเข้มข้น

ดร. บัณฑิต จันทรโรจนกิจ

รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11 กุมภาพันธ์ 2569

កង្វះ Uprising

ເພື່ອការປະឆាំង ប្រជាជនព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

1 เพื่อให้เรื่องราว ในเดือนพฤษภาคมได้รับการจดจำ

“ช่วยเขียนหนังสือออกมาเพื่อไม่ให้มีใครมา
ดูถูกเหยียดหยามน้องชายของผมได้อีกนะครับ”

ฮันกั๋ง

Human Acts มนุษยธรรม

วันที่ 10 มิถุนายน 2025 ผมเดินอยู่หน้าสำนักงานศูนย์-
กลางคริสเตียน (Christian Center) ภาคประชาสังคม เพื่อนของ
ผมชี้ไปที่เก้าอี้ที่อยู่หน้าตึก นั่นคืออนุสรณ์ของคิม อียกี (김옥기/
Kim Eui-ki) เขาเสียชีวิตในวันที่ 30 พฤษภาคม 1980 ขณะที่ยา
เพียง 22 ปี คิมเป็นนักศึกษาที่เข้าไปเก็บข้อมูลพิธีกรรมสังค
ฆาวนาช่วงที่เกิดการปราบปรามประชาชนในเมืองควังจู ในช่วง
วันที่ 18-27 พฤษภาคม 1980 และเขามุ่งมั่นที่จะเรียกร้องความ
ยุติธรรมให้แก่ผู้ที่ถูกสังหารและปราบปราม